

Практичне заняття: Обставини, що виключають шкідливість діяння

Виконайте вправи за посиланнями:

<https://learningapps.org/3435060>

<https://learningapps.org/5737410>

<https://learningapps.org/display?v=pgu7opmf501>

Ознаки правопорушення

Порушення норм права

Наявність вини
правопорушника

Наявність діяння
(дія чи бездіяльність)

Заподіяння шкоди

Скоєння деліктоздатним
суб'єктом

Юридична
відповідальність
за скоєне

юридичні задачі

Громадянин Ф., повертаючись вночі додому через темний парк, завдав середньої тяжкості тілесних ушкоджень (зламани пальці руки) особі, яка напала на нього з метою заволодіння грошима та погрожувала ножем.

Власник човна відмовився надати його для допомоги потопачому. Тоді юнаки силою відібрали човна й врятували потопачого, після чого повернули човен власнику.

Стаття 36 ККУ

Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

**Може бути
застосована
безпосередньо в
момент посягання**

**Шкода завдана
лише тим,
хто посягає**

**Повинна бути
відповідність між
характером
посягання
та засобами
захисту**

**Необхідна
оборона**

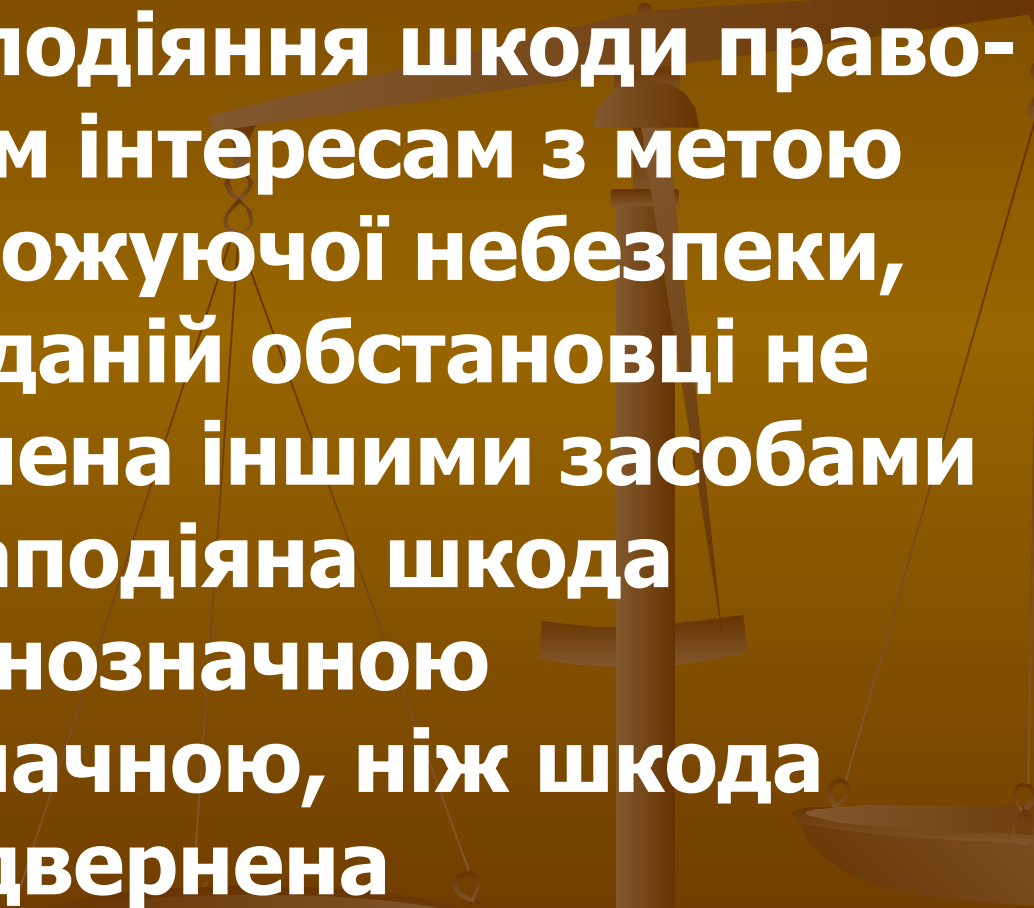
**Є підставою для
звільнення від
будь-якого виду
юридичної
відповідальності**

**Може
застосовуватися
незалежно від
можливості
уникнути
посягання**

**Застосовується
проти
протиправного
посягання**

Стаття 39 ККУ
крайня необхідність

це вимушене заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам з метою усунення загрожуючої небезпеки, якщо вона в даній обстановці не могла бути усунена іншими засобами і якщо заподіяна шкода є рівнозначною або менш значною, ніж шкода відвернена

Є підставою для звільнення від адміністративної та кримінальної відповідальності

Шкода завдана третім особам, непричетних до створення небезпеки

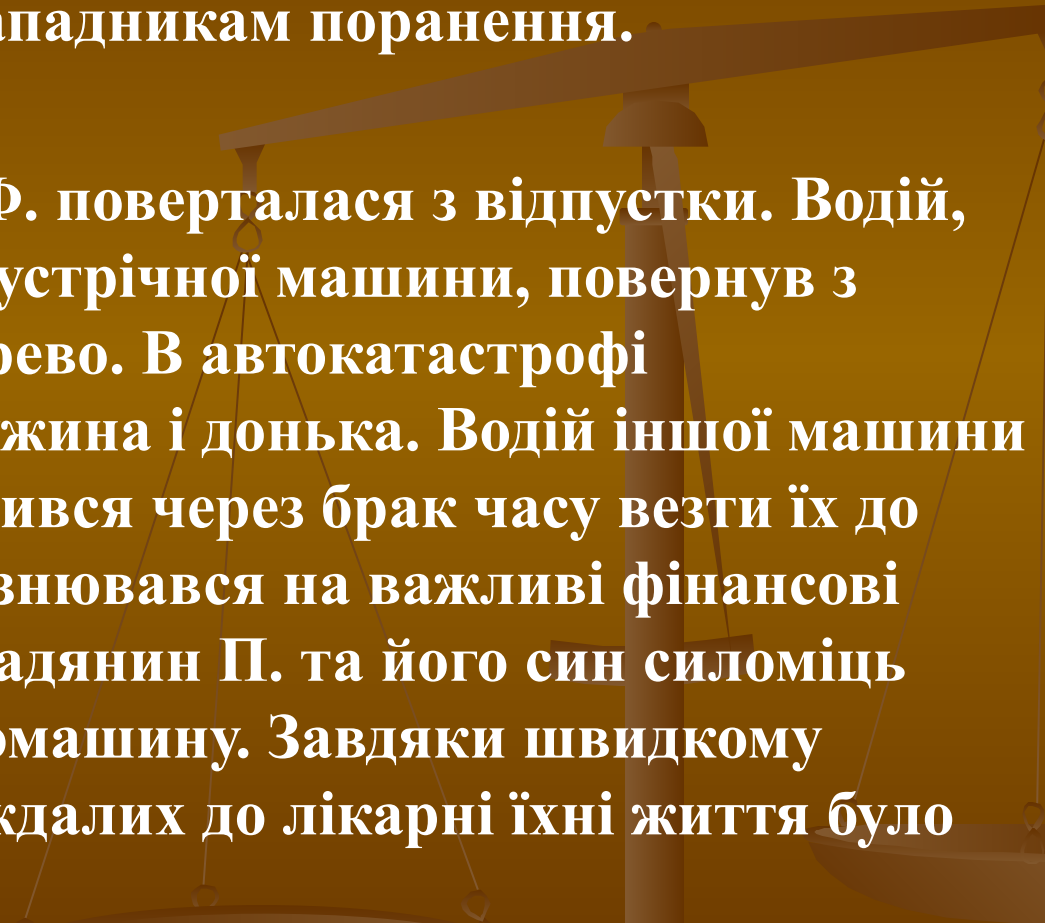
Завдана шкода повинна бути меншою ніж відведена

**Крайня
необхідніс
ть**

Може застосовуватися лише в разі неможливості уникнути небезпеки чи відвернути її іншим шляхом

Застосовується для відвернення небезпеки, яку створюють тварини, сили природи, стихії тощо.

Юридичні задачі

1. До будинку дідуся вдерлися двоє нетверезих юнаків, які, погрожуючи ножем, вимагали віддати їм гроші. Той зробив кілька пострілів з належної йому мисливської рушниці, завдавши нападникам поранення.
  2. Серпневої ночі сім'я Ф. поверталася з відпустки. Водій, засліплений фарами зустрічної машини, повернув з дороги і врізався в дерево. В автокатастрофі постраждали його дружина і донька. Водій іншої машини зупинився, але відмовився через брак часу везти їх до лікарні, оскільки запізнювався на важливі фінансові переговори. Тоді громадянин П. та його син силоміць відібрали в нього автомашину. Завдяки швидкому потраплянню постраждалих до лікарні їхні життя було врятовано.
-

Юридичні задачі

3. Автомобіль громадянина М. рухався по вулиці, як раптом відмовили гальма. З одного боку по тротуару йшла колона дітей, з іншого боку стояв кіоск. Водій М. спрямував машину, що втратила управління, на кіоск і розтросив його. Працівник кіоску отримав легкі тілесні ушкодження.

4. Мисливець, який зупинився на дорозі перепочити побачив, як двоє чоловіків, погрожуючи ножами, намагаються заволодіти його автомобілем, вистрілив із рушниці. Нападники отримали поранення.

Від кримінальної відповідальності людина звільняється і в деяких інших випадках, наприклад: якщо вона діє під впливом фізичного чи психічного примусу (Ст. 40 ККУ), виконує законний наказ (ст. 41 ККУ), діє в умовах виправданого ризику (ст. 42 ККУ) тощо.

Наприклад:

На охоронця зненацька напали грабіжники, нанесли удари й зв'язали. Він не може бути притягнутий до відповідальності за пограбування, якщо ретельно й без порушень ніс службу, — адже він не міг виконати свої обов'язки внаслідок застосування *фізичного примусу*.

Не може бути притягнутий до відповідальності льотчик-випробувач, літак якого зруйнований під час виконання випробувального польоту, — адже він діяв *в умовах виправданого ризику*.

Домашнє завдання:

*Опрацювати §8 п.3, заповнити порівняльну таблицю зі ст. 56.
Розв'язати юридичні задачі (1-4), прокоментувати рішення і
позначивши відповідні статті УКК.*

